

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/180/2022
Identifikačné číslo spisu: 6718205210
Dátum vydania rozhodnutia: 29.10.2024
Meno a priezvisko: JUDr. Martina Valentová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:6718205210.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ P. T., K., S. XXX/XX, 2/ Q. S., K., K. XXXX/XX, 3/ JUDr. T. T., K., M. R. M. XXX/XX, 4/ C. A., K., V. rad XXX/XX, 5/ C. X., B. XX, 6/ Mgr. A. R., K., W. XXX/X, 7/ Mgr. Q. K., H. M. XX, 8/ Mgr. B. C., H. M. XX, 9/ V. P., K., N. V. XXXX/XX, 10/ V. M., H. M. XX, 11/ V. A., K., A. XXXX/X, 12/ V. M., K., K. XXXX/X, 13/ N. V., B. XXX, 14/ PaedDr. R. M., K., V. rad XXXX/X, 15/ W. H., K., M. XXX/XX, 16/ T. B., F., J. Q. XXX/X, 17/ B. K., F. A. XX, 18/ C. V., D., K. M. XXXX/XX, 19/ M. B., F., zastúpených HADBÁBNY & spol., advokátska kancelária, s. r. o., Žilina, Prielohy 1012/1C, IČO: 47249722, proti žalovanému Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Bratislava, Pribinova 2, IČO: 00151866, o určenie porušenia zásady rovnakého zaobchádzania (antidiskriminačná žaloba) a náhradu škody, vedenom na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn. 7C/14/2019, o dovolaní žalobcov a žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 23. februára 2022 sp. zn. 17Co/93/2020, takto

rozhodol:

Dovolania o d m i e t a.

Žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Zvolen (ďalej aj „prvoinštančný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 26. októbra 2020, č.k. 7C/14/2019 - 714, určil, že žalovaný od 01. júla 2017 do 31. januára 2019 v banskobystrickom kraji porušoval zásadu rovnakého zaobchádzania vo vzťahu žalobcov k príslušníkom policajného zboru Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Banskej Bystrici s príspevkom na bývanie vo výške 120 eur mesačne, čím zasiahol do práva žalobcov na priznanie rovnakého príspevku na bývanie (výrok I.), zároveň uložil žalovanému povinnosť zaplatiť každému zo žalobcov zvlášť sumu 1.900 eur (výrok II.) a vo zvyšnej časti žalobu zamietol (výrok III.). O trovách konania rozhodol tak, že žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov konania (výrok IV.).

1.1. Vychádzajúc z ustanovení § 11 písm. c), § 35 ods. 1 a 2 zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy (ďalej len „zákon č. 575/2001 Z. z.“), § 4 ods. 2, §

6 ods. 1 zákona č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore (ďalej len „zákon č. 171/1993 Z. z.“), § 141a ods. 1 a 2 zákona č. 73/1998 Z. z. o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky a Železničnej polície (ďalej len „zákon č. 73/1998 Z. z.“), § 2, §2a ods. 1 a 3, § 3 ods. 2, § 6 ods. 1 a 2, § 8 ods. 1, § 9 ods. 1, 2 a 4, § 11 ods. 1 a 2 zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov [(antidiskriminačný zákon) ďalej len „zákon č. 365/2004 Z. z.“] a na základe vykonaného dokazovania dospel súd prvej inštancie k záveru, že žaloba je čiastočne dôvodná vo vzťahu k žalobcami uplatneného nároku voči žalovanému na náhradu škody vo výške 1.900 eur pre každého zo žalobcov zvlášť, čiže v hodnote dorovnania príspevku na bývanie do sumy 120 eur mesačne, t.j. v sume 100 eur mesačne za obdobie od 01. júla 2017 do 31. januára 2019, ktorá im mala byť v prípade rešpektovania zásady rovnakého zaobchádzania žalovaným v súlade v tom čase platným a účinným znením zákona 73/1998 Z. z. priznaná. Vo zvyšnej časti uplatneného nároku na náhradu škody za obdobie od 01. februára 2019 zamietol ako nedôvodnú.

1.2. Súd prvej inštancie konštatoval, že okrem podmienky miesta výkonu štátnej služby a charakteru činnosti útvaru nebolo do 31. januára 20219 možné zohľadniť žiadne iné kritériá na priznanie príspevku na bývanie, než rozdielnosť charakteru činnosti útvarov Policajného zboru a jeho sídlo, a teda útvar bol základnou a jedinou rozlišovacou jednotkou na účely príspevku na bývanie. Nariadenie ministra vnútra č. 17/2008 v článku 18 ods. 1 upravovalo, že policajtovi, ktorý spĺňa podmienky podľa § 141a zákona č. 73/1998 Z. z. patrí príspevok na bývanie až do výšky 232,36 eura mesačne v závislosti od jeho zaradenia v rámci útvarov ministerstva, organizácií a zariadení ministra, útvarov Policajného zboru a od miesta výkonu štátnej služby podľa územného a správneho usporiadania Slovenskej republiky, ale zároveň v článku 18 ods. 2 zaraďoval policajtov do skupín príspevku na bývanie A, B, C, D v závislosti od výkonu funkcie a služobných činností. Po novele zákona č. 73/1998 Z. z. uskutočnenej zákonom č. 6/2019 s účinnosťou od 01. februára 2019 sa už príspevok na bývanie určoval nielen v závislosti od miesta výkonu štátnej služby a útvaru jeho služobného zaradenia, ale sa pridalo ďalšie kritérium, a to služobné činnosti, ktoré policajt vykonáva. Predmetné nariadenie ministra vnútra ako podzákonný právny predpis nebolo do novelizácie ustanovenia § 141a ods. 2 (do 31. januára 2019) v súlade so zákonom o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru a antidiskriminačným zákonom, keď bez zákonného splnomocnenia nedôvodne zvýhodňovalo príslušníkov Policajného zboru pracujúcich na tom istom útvare na základe ich pracovného zaradenia. Diskriminácia spočívala v rozdielnej výške priznaných príspevkov na bývanie podľa článku 18 nariadenia ministra č. 17/2008. Žalobcovia boli v čase od priznania príspevku na bývanie personálnym rozkazom dňa 01. júla 2017 do novelizácie zákona č. 73/1998 Z. z. s účinnosťou od 01. februára 2019 v jasne špecifikovanom inom postavení v porovnaní s osobou komparátora, pričom toto postavenie im spôsobilo nedôvodnú a nelegitímnu nevýhodu. Rozlišujúcim prvkom iného postavenia v danom prípade bolo odlišné funkčné začlenenie jednotlivých príslušníkov Policajného zboru pracujúcich na útvare Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Banskej Bystrici, na ktorom vykonávajú štátnu službu aj žalobcovia. Iným príslušníkom Policajného zboru zaradeným na Krajskom riaditeľstve Policajného zboru v Banskej Bystrici bol priznaný príspevok na bývanie vo výške 120 eur mesačne.

1.3. Mal za to, že v dôsledku diskriminačného konania žalovaného vznikla žalobcom ujma v ich majetkovej sfére nepriznaním príspevku na bývanie v období od 01. júla 2017 do 31. januára 2019 vo výške priznanej osobám komparátora - príslušníkom Policajného zboru zaradených (v banskobystrickom kraji) do skupín príspevku na bývanie podľa článku 18 ods. 4 a 5 nariadenia ministra č. 17/2008, ktorým bol priznaný príspevok na bývanie vo výške 120 eur mesačne. Pričom za obdobie po 01. februári 2019, kedy zákon rozšíril podmienky, za akých možno policajtovi v stálej štátnej službe priznať príspevok na bývanie, a to aj po zohľadnení služobných činností, ktoré policajt vykonáva, už nie je možné konštatovať nedôvodnosť priznania rozdielnej výšky príspevku na bývanie v závislosti od funkčného zaradenia a náplne práce policajta, z tohto dôvodu bola žaloba v časti o uloženie povinnosti žalovanému upustiť od protiprávneho stavu a napraviť protiprávny stav priznaním rovnakého príspevku na bývanie ako bol priznaný príslušníkom Policajného zboru služobne zaradeným vo funkcii vyšetrovateľ, starší vyšetrovateľ a starší vyšetrovateľ špecialista pôsobiaci na útvare Ministerstva vnútra Slovenskej republiky (ďalej aj „Ministerstvo vnútra SR“) v banskobystrickom kraji aj za obdobie toto obdobie zamietnutá.

1.4. Vo vzťahu k námietke žalovaného o nedostatku jeho vecnej pasívnej legitímácie súd prvej inštancie

tiež uviedol, že podľa § 11 písm. c) zákona č. 575/2001 Z. z. je Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky ústredným orgánom štátnej správy pre Policajný zbor a Hasičský a záchranný zbor. Ministerstvá sú podľa § 35 ods. 1 zákona č. 575/2001 Z. z. právnické osoby, ktoré môžu byť samostatne žalované v občianskom súdnom konaní. V § 6 ods. 1 zákona č. 171/1993 Z. z. Policajný zbor je podriadený ministrovi. Ak sú žalobcovia príslušníkmi Policajného zboru a žalovaný je ústredným orgánom štátnej správy pre Policajný zbor, žaloba bola uplatnená proti vecne pasívne legitimovanému subjektu.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcov a žalovaného rozsudkom z 23. februára 2022, č.k. 17Co/93/2020-889, napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“ alebo „Civilný sporový poriadok“) potvrdil ako vecne správny (výrok I.) a žiadnej zo strán sporu nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal (výrok II.).

2.1. Odvolací súd v súvislosti s podstatne riešenou otázkou v spore ohľadom súladnosti alebo rozpornosti konania spočívajúceho v priznaní rozdielnej výšky príspevku na bývanie podľa § 141a ods. 1, 2 zákona č. 73/1998 Z. z. a nariadenia ministra vnútra SR č. 17/2008 v znení účinnom od 01. júla 2017 s § 2a ods. 1 zákona č. 73/1998 Z. z., zákonom č. 365/2004 Z. z. a so zásadou rovnakého zaobchádzania v pracovnoprávných a obdobných právnych vzťahoch ustanovenou zákonom č. 365/2004 Z. z. uviedol, že súhlasí s argumentáciou súdu prvej inštancie prezentovanou v bode 51. odôvodnenia jeho rozhodnutia, v rámci ktorej poukázal na to, že do novely zákona č. 73/1998 Z. z. uskutočnenej zákonom č. 6/2019 Z. z. s účinnosťou od 01. februára 2019 bolo nariadenie ministra vnútra SR ako podzákonný právny predpis v rozpore so zákonom o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru z dôvodu, že diskriminačne znevýhodňovalo žalobcov z dôvodu ich iného postavenia a to výkonu odlišnej funkcie než sú funkcie definované podľa článku 18 ods. 2 nariadenia ministra vnútra č. 17/2008 v skupinách A, B. Práve podzákonná norma nariadenie ministra vnútra SR do 01. februára 2019 nad zákonné kritériá miesta výkonu štátnej služby a charakteru činnosti útvaru určila tretie kritérium nad rámec zákona bez zákonného splnomocnenia, ktoré malo za následok diskrimináciu žalobcov.

2.2. Vo vzťahu k námietke žalovaného týkajúcej sa nejasného označenia žalovaného v žalobe a ďalších písomných podaniach žalobcov, ktoré mal súd prvej inštancie odstrániť postupom podľa § 129 CSP hneď na počiatku sporu, odvolací súd konštatoval, že týmto nesprávnym procesným postupom súdu prvej inštancie však žalovanému nebola spôsobená žiadna ujma z dôvodu, že poverený pracovník ministrom vnútra bol vždy oprávnený konať či za Slovenskú republiku v zastúpení Ministerstva vnútra SR alebo priamo za Ministerstvo vnútra SR, súd prvej inštancie všetky podania ministerstva vnútra akceptoval s argumentáciou v nich obsiahnutých sa v rozhodnutí vypořiadal. Rozhodnutie vo veci samej nie je prekvapivým rozhodnutím pre Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, ktorého zástupca sa dvakrát zúčastnil pojednávania pred súdom prvej inštancie, pričom mal možnosť vyjadriť sa ku celej prejednávanej veci, prednášať svoje stanoviská, návrhy na dokazovanie a vyjadriť sa k vykonaným dôkazom. Odvolací súd považuje v danom spore namietané nesprávne označenie žalovaného za odstrániteľnú vadu podania, ktorá bola napravená postupom podľa § 129 CSP a ďalšie omyly súdu pri označovaní žalovaného v procesných uzneseniach a písomnostiach nemôžu ísť na ťarchu žalobcov.

2.3. V tejto súvislosti tiež poukázal na to, že Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky je podľa § 11 písm. c) zákona č. 575/2001 Z. z. ústredným orgánom štátnej správy pre Policajný zbor, podľa § 35 ods. 1 zákona č. 575/2001 Z. z. je ministerstvo právnickou osobou, ktorá má spôsobilosť na práva a povinnosti a podľa § 61 CSP aj procesnú subjektivitu. Pasívna vecná legitimácia žalovaného ako správne uviedol súd prvej inštancie vyplýva z § 6 ods. 1 zákona č. 171/1993 Z. z., podľa ktorého je Policajný zbor podriadený ministrovi, služobným úradom podľa zákona č. 73/1998 Z. z. § 1 ods. 4 písm. b) je ministerstvo a podľa vlastného vyjadrenia žalovaného vo vzťahu k príslušníkom Policajného zboru je to práve Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky.

2.4. V nadväznosti na namietaný rozsah priznaného nároku titulom nerovnakého zaobchádzania ďalej uviedol, že prvoinštančný súd dospel k správne právnemu záveru, že diskriminačného konania vo vzťahu k žalobcom sa žalovaný dopúšťal v období od 01. júla 2017 do 31. januára 2019 tým, že nad zákonné kritériá uvedené v § 141a ods. 2 zákona č. 73/1998 Z. z. aplikoval pre priznanie príspevku na bývanie u policajtov aj iné kritérium a to ich funkčné zaradenie v rámci útvaru zriadeného ministrom

vnútra, čím vlastne nedodržel ustanovenia zákona o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru, ktoré umožňovali rozlíšenie príslušníkov Policajného zboru pre účely príspevku na bývanie len v závislosti od ich zaradenia na ten ktorý útvar a miesto výkonu štátnej služby. Iná je situácia po 01. februári 2019, kedy zákon ukladá ministromi pri priznávaní príspevku na bývanie prihliadať aj na služobné činnosti, ktoré policajť vykonáva. Znenie zákona č. 73/1998 Z. z. od 01. februára 2019 je výsledkom legislatívneho procesu a prijatie právnej normy v zmysle záverov Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 269/2019 z 02. októbra 2019 nemôže naplniť znaky priamej diskriminácie, nepriamej diskriminácie, obťažovania a neoprávneného postihu, pokynu na diskrimináciu alebo nábádania na diskrimináciu tak, ako to chápe zákon č. 365/2004 Z. z. Právny predpis alebo jeho časť môže byť posudzovaný len z hľadiska jeho ústavnosti, t. j. či je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky. Posudzovanie samotného aktu prijatia zákona zákonodarným orgánom ako protiprávneho konania, ktorým došlo k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania podľa antidiskriminačného zákona nie je v kompetencii všeobecných súdov.

2.5. Podľa odvolacieho súdu súd prvej inštancie správne posúdil, že ak má byť výška príspevku závislá od charakteru činnosti útvaru, na ktorom vykonáva policajť štátnu službu, za komparátorov je potrebné považovať príslušníkov Policajného zboru zaradených na tom istom útvare, ktorým podľa vyjadrenia žalovaného je útvar Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Banskej Bystrici, pod ktorý patria nižšie organizačné zložky, okresné riaditeľstvá Policajného zboru a obvodné oddelenia Policajného zboru. Pracovisko Národnej kriminálnej agentúry v Banskej Bystrici patrí pod útvar Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, čo odôvodňuje podľa zákona č. 73/1998 Z. z. rozlíšenie príslušníkov zaradených do týchto útvarov pre účely príspevku na bývanie do odlišných skupín. Prvoinštančný súd teda správne porovnával výšku príspevku priznaného žalobcom s príspevkom na bývanie priznávaným príslušníkom Policajného zboru zaradeným na Krajskom riaditeľstve Policajného zboru vo výške 120 eur mesačne, čo činí rozdiel na príspevku na bývanie u žalobcov vo výške 100 eur mesačne.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie žalobcovia (ďalej aj „dovolatelia“), ktoré vyvodzovali z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, žiadajúc, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

3.1. Porušenie práva na spravodlivý proces namietali v súvislosti s postupom súdov nižšej inštancie spočívajúcim v porušovaní princípu zákazu odmietnutia spravodlivosti vo vzťahu k zamietnutej časti uplatneného nároku žalobcov. Podľa žalobcov zmenou právnej úpravy sa po faktickej stránke spôsob poskytovania príspevku pre nich nezmenil. Teda pokiaľ nižšie súdy dospeli k záveru, že spôsob poskytovania príspevku na bývanie bol diskriminačný v čase, keď išlo o úpravu podzákonnými aktmi na úrovni žalovaného, potom charakter diskriminácie zostal nezmenený aj po prijatí zmeny právnej úpravy. Aj naďalej pretrval stav, ktorý nemožno označiť za súladný so zásadou zákazu diskriminácie, preto súdy nižšej inštancie mali postupovať tak, aby tento neželaný stav bol odstránený. Pokiaľ identifikovali, že po určitom období tento stav vyplýva zo zmeny právnej úpravy, bolo podľa dovolateľov namieste postupovať v zmysle ustanovenia § 162 ods. 1 písm. b) CSP, t.j. konanie prerušiť a obrátiť sa na Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) s návrhom na preskúmanie súladu právnych predpisov. Mali za to, že súdy nižšej inštancie im neposkytli kompletnú a efektívnu ochranu, keď časť podanej diskriminačnej žaloby zamietli s odkazom na zmenu zákona bez toho, aby sa ďalej zaoberali skúmaním ústavnosti predmetného zákona a iniciovali potrebné kroky smerujúce k vyriešeniu veci v celosti.

4. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie i žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“), ktoré vyvodzoval z § 420 písm. b) a f) CSP, ako aj z § 421 ods. 1 písm. b) CSP, žiadajúc, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spolu s rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil prvoinštančnému súdu na ďalšie konanie. Zároveň navrhol, aby dovolací súd odložil vykonateľnosť rozsudku odvolacieho súdu z dôvodu existencie dôvodov hodných osobitného zreteľa súvisiacich s hrozbou vzniku ťažko napravitelnej ujmy v majetkovej sfére žalovaného.

4.1. Žalovaný v súvislosti s uplatnenými dôvodmi podľa § 420 písm. b) a f) CSP namietal nesprávne určenie pasívnej legitímácie a jej arbitrárne zdôvodnenie v napadnutom rozhodnutí odvolacieho súdu. Mal za to, že jeho pasívna vecná legitímácia a procesná spôsobilosť orgánu verejnej moci konajúceho v mene štátu nie sú totožné inštitúty. Vzhľadom na postup prvoinštančného súdu pri nesprávnom označení

Ministerstva vnútra Slovenskej republiky ako orgánu oprávneného konať za štát, došlo k vzniku ujmy na strane skutočného žalovaného, ktorý sa nemal možnosť s konaním riadne oboznámiť, brániť svoje práva, vyjadriť sa k žalobe a vykonávať úkony, ktoré mu prináležia podľa ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov. V tejto súvislosti poukázal tiež na argumentáciu odvolacieho súdu prezentovanú v bode 10. odôvodnenia napadnutého rozhodnutia, ktorá podľa názoru žalovaného nemôže obstáť, keďže nie je prípustné meniť alebo opravovať označenie žalovaného subjektu počas prebiehajúceho konania, z dôvodu možnej obavy žalobcov zo straty sporu. Podľa dovolateľa zodpovednosť za správne žalovaný subjekt v tomto prípade nesie výhradne žalobca v zmysle zásady zodpovednosti účastníka za ochranu svojich práv „vigilantibus iura scripta sunt“. Úlohou súdov v žiadnom prípade nemôže byť „hľadanie“ pasívne legitimovaného subjektu na podanie žaloby, ktorý by mohol vyplývať z okolností popísaných v žalobe.

4.2. Nesprávne právne posúdenie videl pri riešení právnych otázok: „Musí byť žalovaný subjekt správne pasívne vecne legitimovaný od počiatku konania?“ a „Je potrebné pod pojmom „charakter činnosti útvaru“ v širšom zmysle chápať aj výkon služobných činností, ktoré policajť vykonáva v rámci útvaru jeho služobného zaradenia?“. V súvislosti s nastolenými právnymi otázkami žalovaný zdôraznil, že nesprávnym zo strany nižších súdov bolo posúdenie výšky príspevku na bývanie ako diskriminačnej. Dovolateľ poukázal najmä na nesprávnosť argumentácie odvolacieho súdu v bode 53. odôvodnenia napadnutého rozhodnutia, nakoľko podľa žalovaného nešlo o vytvorenie tretej podmienky, ale o bližšiu špecifikáciu subsumovanú pod dve už existujúce podmienky, t.j. novelizáciou zákona išlo len o spresnenie existujúceho zákonného ustanovenia, pričom na praxi to nič nezmenilo. Mal za to, že nesprávne rozhodnutie vo veci vzniklo v dôsledku nesprávne zisteného skutkového stavu súdmi nižšej inštancie. Podľa žalovaného k predmetnej zmene znenia § 141a ods. 2 zákona č. 73/1998 Z. z. prišlo z dôvodu, že v praxi dochádzalo zo strany policajtov k nesprávnemu výkladu daného ustanovenia, a to zrejme pre nedostatočnú znalosť úpravy daného inštitútu a kritérií pri rozhodovaní o výške tohto príspevku, prípadne k ich nesprávnemu pochopeniu. Úpravou daného ustanovenia z vyššie uvedených dôvodov prišlo iba k sprecizovaniu pojmu „charakter činnosti útvaru“, pod ktorým treba chápať činnosti, ktoré policajť v zmysle popisu svojej činnosti vykonáva a ktoré sú určené v tabuľkách zloženia a počtov. Charakter činnosti je v tabuľkách zloženia a počtov vyjadrený číselnými kódmi, prostredníctvom ktorých dochádza k odlišeniu jednotlivých služobných činností a útvarov, v rámci ktorých má policajť vykonávať štátnu službu. Uvedené vyplýva z dôvodovej správy k tejto novele zákona, v ktorej sa výslovne uvádza, že prostredníctvom inštitútu „príspevku na bývanie“ pre policajtov, má tento príspevok nielen čiastočne kompenzovať náklady policajta spojené s bývaním, ale má slúžiť aj ako motivačný faktor na zabezpečenie doplnenia útvarov a ich stabilizácie, pričom minister určí podrobnosti priznávania tohto príspevku, najmä diferenciáciu jeho výšky v závislosti od miesta výkonu štátnej služby a zaradenia policajta v útvaru, keďže so zaradením policajta v útvaru a v spojitosti s funkciou, do ktorej bol ustanovený, je zároveň spojený aj výkon konkrétnych činností charakteristických pre daný útvar a funkciu

4.3. Záverom žalovaný poukázal i na to, že v konaní neboli splnené ani základné predpoklady, ktoré musia byť splnené pri antidiskriminačných žalobách, teda nebol splnený predpoklad pre prenesenie dôkazného bremena a taktiež absentovalo porovnanie s inou osobou, ktorá by bola v porovnateľnej situácii.

5. Žalobcovia sa vo vyjadrení k dovolaniu nestotožnili s dovolacou argumentáciou žalovaného a navrhli, aby dovolací súd podané dovolanie ako neprípustné odmietol, resp. ako nedôvodné zamietol a priznal žalobcom nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnej výške.

6. Žalovaný sa vo vyjadrení k dovolaniu nestotožnil s dovolacou argumentáciou žalobcov a naďalej žiadal, aby dovolací súd odložil vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu a zároveň toto rozhodnutie zrušil spolu s rozhodnutím súdu prvej inštancie a vec vrátil prvoinštančnému súdu na ďalšie konanie.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolania podali v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strany zastúpené v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorých neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§

424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) a dospel k záveru, že dovolania treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

8. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (napr. rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 4/2011).

9. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (porov. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/113/2012, sp. zn. 2Cdo/132/2013, sp. zn. 3Cdo/18/2013, sp. zn. 4Cdo/280/2013). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (sp. zn. 1Cdo/6/2014, sp. zn. 3Cdo/209/2015).

10. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

Dovolanie žalobcov podľa § 420 písm. f) CSP

11. V danom prípade žalobcovia vyvodil prípustnosť podaného dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, z ktorého vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

12. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

13. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnu ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné

konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

14. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto skúmal opodstatnenosť argumentácie žalobcov, že v konaní došlo k nimi tvrdeným vadám zmätočnosti (bod 3.1).

15. Žalobcovia vyvodzujú prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP de facto tým, že postupom konajúcich súdov došlo k odmietnutiu spravodlivosti v tom, že odvolací súd odôvodnil čiastočnú nedôvodnosť žaloby argumentujúc, že po 31. januári 2019 došlo k zmene zákona, v zmysle § 162 ods. 1 písm. b) CSP mal konanie prerušiť a obrátiť sa na ústavný súd s návrhom na preskúmanie súladu právnych predpisov.

16. Z odvolania žalobcov proti prvoinštančnému rozsudku v podstatnom vyplýva namietanie: (i) nevykonanie navrhnutého dôkazu - výsluch JUDr. M. H., (ii) nedostatočné odôvodnenie bodu 45. v kontexte komparátorov policajtov na útvare Ministerstva vnútra SR v Banskej Bystrici, (iii) opomenutie princípu obráteného dôkazného bremena, (iv) analýza relevantnej právnej úpravy vrátane dôvodovej správy k zákonu č. 6/2019 Z. z.

17. Najvyšší súd nemohol ponechať bez povšimnutia, že žalobcami namietané vady zmätočnosti (bod 3.) neboli žalobcami namietané v odvolacom konaní (bod 16.).

18. Dovolací súd pritom zdôrazňuje, že z princípu racionálneho, efektívneho a inštančného súdneho konania o dovolaní vyplýva, že dovolateľ musí uplatniť celú argumentáciu, ktorú považuje za významnú, rovnako ako všetky dovolacie návrhy už v odvolacom konaní. Úlohou dovolacieho súdu je potom posúdiť, či tieto argumenty a návrhy odvolací súd riadne preskúmal a či k nim zaujal správny právny záver. Povedané inými slovami, nedávalo by žiaden rozumný zmysel, aby podstatné argumenty a návrhy, ktoré mohol (a mal) dovolateľ uplatniť už v predchádzajúcom odvolacom konaní, predkladal až dovolaciemu súdu. Takto by totiž nastala celkom absurdná situácia, kedy by najvyšší súd preskúmaval rozsudok odvolacieho súdu (teda jeho „zákonnú správnosť a spravodlivosť“), hoci by však tento odvolací súd nemal žiaden dôvod, pre ktorý by sa mohol (a mal) zaoberať určitou argumentáciou, ktorá mu nebola známa (zrejma), pretože ju dovolateľ nepoužil a „vyčkal“ by s ňou až na konanie pred dovolacím súdom. Inak povedané, dovolanie nemôže predstavovať nástroj na obchádzanie (hoci aj neúmyselné) povinnosti vyčerpania riadnych procesných prostriedkov na ochranu subjektívnych práv dovolateľa, a to nielen formálne, ale aj materiálne, dispozične, teda obsahovo vecne (argumentačne); hodnotové obmedzenie prípustnosti opravného prostriedku nepredstavuje odmietnutie spravodlivosti.

19. V tomto prípade ide totiž o kontradiktórne sporové konanie, v ktorom platí zásada, že práva patria bdelym (vigilantibus iura scripta sunt). Ak potom žalobcovia dovolaciu námietku, zakladajúcu prípustnosť a dôvodnosť dovolania, neuplatnili v odvolacom konaní - hoci mu bola známa - v rámci ochrany svojich práv, nemôže ju dovolací súd posudzovať pre nedostatok svojej právomoci (§ 419 CSP a contrario), lebo inak by fakticky preskúmaval rozsudok súdu prvej inštancie namiesto odvolacieho súdu, ktorý však na to nedostal príležitosť.

20. Z uvedeného možno vyvodiť záver, že dovolateľ môže urobiť spôsobilým predmetom dovolacieho konania len také námietky, ktoré už uplatnil v odvolacom konaní, pokiaľ tak s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu urobiť mohol, a tak poskytol príležitosť odvolaciemu súdu sa k nim vyjadriť.

21. V podstate obdobne postupuje vo svojej činnosti aj ústavný súd, z ktorého judikatúry vyplýva, že ak sťažovateľ v rámci ochrany svojich základných práv a slobôd uplatní v konaní pred ústavným súdom argumentáciu, ktorú mohol predniesť, ale nepredniesol v konaní pred všeobecnými súdmi, ústavný súd na jej posúdenie nemá právomoc a sťažnosť sťažovateľa odmietne (II. ÚS 70/2017).

22. Vzhľadom k uvedenému žalobcovia nedôvodne namietajú existenciu procesnej vady v zmysle § 420 písm. f) CSP.

Dovolanie žalovaného podľa § 420 písm. b) a f) CSP

23. Dovolací súd k uplatnenému dovolaciemu dôvodu v zmysle § 420 písm. b) CSP uvádza, že tento dôvod sa týka procesných podmienok strán konania, a to procesnej subjektivity. Procesná subjektivita znamená spôsobilosť mať procesné práva a povinnosti, ktoré zákon priznáva. Uvedený dôvod je daný vtedy, ak sa konanie viedlo s osobou, ktorá nemala spôsobilosť na práva a povinnosti. Spôsobilosť byť stranou sporu (civilnoprocesnú subjektivitu) má ten, kto má spôsobilosť mať práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva (§ 61 CSP). V civilnom sporovom konaní majú spôsobilosť byť stranou sporu tí, ktorí majú všeobecnú spôsobilosť mať práva a povinnosti podľa hmotného práva. V preskúmvanej veci žalovaný je právnickou osobou, ústredným orgánom štátnej správy s vlastnou právnou subjektivitou (žalovaný je: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, so sídlom Pribinova 2, Bratislava, IČO: 00151866) spôsobilým byť účastníkom v občianskoprávných vzťahoch, a preto je spôsobilý byť aj stranou civilného sporového konania. V konaní preto vystupoval ako strana, ktorá mala procesnú subjektivitu.

24. Obsah dovolania naznačuje, že žalovaný nesprávne stotožňuje a/ spôsobilosť byť stranou sporu procesne spôsobilou a b/ vecnú legitímáciu. Tieto dva pojmy nemožno zamieňať. Skutočnosť, že niektorá zo strán sporu (prípadne) nie je vecne legitímovaná, nezakladá procesnú vadu v zmysle § 420 písm. b) CSP. Vecnou legitímáciou sa rozumie stav vyplývajúci z hmotného práva, v rámci ktorého je jeden z účastníkov nositeľom oprávnenia (je aktívne legitímovaný) a druhý účastník je nositeľom právnej povinnosti (je pasívne legitímovaný). Ak by súd prípadne dospel k nesprávnemu záveru v otázke vecnej legitímácie (dovolací súd z uvedeného hľadiska vec neposudzoval-pozn.), nešlo by o procesnú vadu v zmysle ustanovenia § 420 písm. b) CSP.

25. Z uvedeného dôvodu neobstojí dovolacia námietka žalovaného o existencii procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. b) CSP.

26. Žalovaný ďalej vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietal arbitrárnosť rozhodnutia odvolacieho súdu a nesprávny procesný postup, ktorým bolo znemožnené žalovanému brániť sa z dôvodu, že súd konal so subjektom, ktorý nebol pasívne legitímovaný a bez procesného úkonu začal konať so žalovaným.

27. K tvrdeniu o arbitrárnosti dovolaním napadnutého rozsudku považuje dovolací súd za potrebné uviesť, že (aj) z nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 245/2022 zo dňa 20. septembra 2022 vyplýva, že „arbitrárnosť a zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí všeobecných súdov sú najčastejšie dané rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokovaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Uvedené nedostatky pritom musia dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. II. ÚS 336/2019).“ Svojvôľa (arbitrárnosť) sa v zásade môže prejavovať vo dvoch podobách: ako procesná svojvôľa, teda hrubé alebo opakované porušenie zásadných ustanovení právnych predpisov upravujúcich postup orgánu verejnej moci, alebo ako hmotnoprávna (meritórna) svojvôľa, teda extrémny nesúlad medzi právnym základom pre rozhodovanie veci a závermi orgánu verejnej moci, ktoré sú vo vzťahu k tomuto právnemu základu neobhájiteľné všeobecne akceptovateľnými výkladovými postupmi (II. ÚS 576/2012). O arbitrárnosť súdneho rozhodnutia ide aj vtedy, ak sa zistí taká interpretácia a aplikácia právnej normy zo strany súdu, ktorá zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III.

ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

27.1. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva aj z rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplýva, že základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy aj právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v sebe zahŕňajú aj právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 383/2006). Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nepopierajú zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, nie sú svojvoľné, neudržateľné a nie sú prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia (§ 220 CSP a § 393 CSP, I. ÚS 243/2007) musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí rovnako ako závery, ku ktorým na ich základe dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (IV. ÚS 1/2002, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09, I. ÚS 501/11). Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi strán, ktoré majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05, II. ÚS 76/07, obdobne Kraska c/a Švajčiarsko z 29. apríla 1993, Séria A, č. 254-B, str. 49, § 30). Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 09. decembra 1994, Hiro Balani c. Španielsko z 09. decembra 1994, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

28. Žalovaný argumentoval, že odôvodnenie pasívnej vecnej legitímácie v napadnutom rozsudku je arbitrárne, bez opory v ustálenej judikatúre súdov či ustanoveniach všeobecne záväzných právnych predpisov.

29. Odôvodnenie pasívnej vecnej legitímácie žalovaného odvolacím súdom vychádzalo zo záverov prvoinštancného súdu pasívna vecná legitímácia žalovaného ...vyplýva z § 6 ods. 1 zákona č. 171/1993 Z. z., podľa ktorého je Policajný zbor podriadený ministrovi, služobným úradom podľa zákona č. 73/1998 Z. z. § 1 ods. 4 písm. b) je ministerstvo a podľa vlastného vyjadrenia žalovaného vo vzťahu k príslušníkom Policajného zboru je to práve Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky. Zároveň dovolací súd akcentuje, že odvolací súd sa podrobnou analýzou obsahom relevantných skutočností zo spisového materiálu zaoberal označením žalovaného (bod 10. odôvodnenia napadnutého rozsudku), následne zhodnotil, že označenie žalovaného v žalobe a ďalších písomných podaniach bolo nejasné a túto nejasnosť mal odstrániť súd prvej inštancie postupom podľa § 129 CSP hneď na začiatku sporu, pričom výzvu na odstránenie spornosti v označení žalovaného adresoval súd prvej inštancie žalobcom až 01. apríla 2020 a žalobcovia bezodkladne presným označením žalovaného ako Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky vadu žaloby odstránili (bod 11. odôvodnenia napadnutého rozsudku).

30. Žalovaný v tejto súvislosti uvádzal, že opravu označenia žalovaného neakceptuje s odôvodnením, že nešlo o opravu či chybu v písaní.

30.1. Dovolací súd sa s týmto názorom žalovaného nestotožňuje. Žalobcovia podali žalobu 24. septembra 2018 prostredníctvom portálu e-žaloby, v predtlačí pri žalovanom je uvedený údaj o žalovanom/odporcovi (Štát), kde je zapísaný text Slovenská republika a pri riadku označenie orgánu verejnej moci, ktorý bude za štát konať je uvedené Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, pri adrese/sídle žalovaného/odporcu je znovu predtlačený text Štát a do kolónky k tomuto údaju je dopísané znovu Slovenská republika, k údaju o obci je uvedené Bratislava - Staré Mesto, ulica Pribinova, orientačné číslo 2, (adresa Ministerstva vnútra Slovenskej republiky- pozn.). Z obsahu žaloby je zrejme postavenie žalobcov ako príslušníkov Obvodného oddelenia Policajného zboru Krupina, teda služobného úradu Ministerstva vnútra SR, pričom žalobcovia tvrdili, že personálnym rozkazom nadriadeného o priznaní príspevku na bývanie dochádza k diskriminačnému konaniu a porušovaniu zásady rovnakého zaobchádzania. K žalobe priložili plnomocenstvá žalobcov pre advokátsku kanceláriu na zastupovanie proti žalovanému označenému ako Ministerstvo vnútra SR, personálne rozkazy riaditeľa Okresného

riaditeľstva PZ vo Zvolene o priznaní príspevkov na bývanie pre jednotlivých žalobcov. Žalobcovia v replike z 03. októbra 2019 (doručenej 07. októbra 2019) označili žalovaného uvedením: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, so sídlom Pribinova 2, 812 72, Bratislava- Staré Mesto. Prvoinštančný súd uznesením z 01. apríla 2020 vyzval žalobcov na opravu svojho podania doručené súdu 24. septembra 2018 v spojení s podaním doručeným 07. októbra 2019 o riadne označenie žalovaného názvom, adresou sídla, IČO ak je pridelené s odkazom na § 133 ods. 2 CSP, prípadne ak je žalovaným štát, uviesť jeho názov a názov štátneho orgánu alebo právnickej osoby, ktorá koná za štát odkazom na § 135 ods. 1 CSP, ak je žalovaným štátny orgán, uviesť názov tohto štátneho orgánu s odkazom na § 135 ods. 2 CSP. Výdanie uvedeného uznesenia prvoinštančný súd odôvodnil rozporom medzi označením žalovaného v žalobe a vo vyjadrení zo 07. októbra 2019 a citáciou príslušných ustanovení CSP o označení strán a odstraňovaní neúplných alebo nezrozumiteľných podaní. Následne žalobcovia opravili žalobu a doterajšie podania v rozsahu označenia žalovaného: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, so sídlom Pribinova 2, Bratislava, IČO: 00151866.

30.2. Vychádzajúc z uvedeného možno konštatovať, že žalobcovia v podanej žalobe a v replike označili žalovaného spôsobom vzbudzujúcim pochybnosti o jeho jednoznačnej a presnej identifikácii, došlo k nepresnosti a nejasnosti v označení žalovaného. Keďže žaloba trpela vadami v označení žalovaného subjektu (nemala náležitosti žaloby v označení žalovaného podľa § 135 ods. 2 CSP), bolo nevyhnutné, aby došlo procesne súladným postupom k odstráneniu väd podanej žaloby (§ 129 CSP). Žalobcovia túto vadu na výzvu súdu odstránili, prvoinštančný súd ďalej vo veci konal a rozhodol.

30.3. Žiada sa dodať, že odvolací súd sa podrobne vysporiadal s posúdením označenia žalovaného, zaoberal sa aj tým, že po odstránení neurčitosti označenia žalovaného, prvoinštančný súd pri označovaní žalovaného naďalej konal nekonzistentne, pričom takýmto postupom nedošlo k ujme na právach žalovaného v tom, že by rozhodnutie prvoinštančného súdu bolo prekvapivým, zároveň odvolací súd konštatoval, že postupom súdu prvej inštancie nedošlo k porušeniu rovnosti zbraní (bod 11. odôvodnenia napadnutého rozsudku).

30.4. Dovolací súd prezentuje, že pokiaľ prvoinštančný súd konal spočiatku so žalovaným, napriek neurčitosti v jeho označení v žalobe, nedošlo k ujme na procesných právach žalovaného ako správne posúdil odvolací súd, pretože poverený pracovník ministrom vnútra bol vždy oprávnený konať či za Slovenskú republiku v zastúpení Ministerstva vnútra SR alebo priamo za Ministerstvo vnútra SR.

30.5. Nedôvodnou je aj námietka, že prvoinštančný súd začal konať so žalovaným (v štádiu po odstránení vady) bez procesného úkonu. Skutočnosťou umožňujúcou postupovať so žalovaným (už riadne označeným), bolo oprava označenia žalovaného žalujúcou stranou, s ktorým postupom bol žalovaný oboznámený. Uvedená procesná situácia nevyžadovala osobitný postup zo strany súdu.

30.6. Pri posudzovaní práva na spravodlivý proces je potrebné zohľadniť aj možnosť účastníka resp. odvolacieho súdu korigovať nesprávny postup prvoinštančného súdu. Najvyšší súd tento aspekt zdôraznil už dávnejšie napríklad v rozsudku sp. zn. 2Cdo/29/1992 (pozri R 39/1993), v ktorom uviedol, že podmienka prípustnosti dovolania podľa § 237 písm. f) OSP (plne aplikovateľné aj za účinnosti CSP) nie je splnená, ak sa účastníkovi odňala možnosť konať pred súdom pre časť konania do takej miery, že účastník následne mohol uplatniť svoj vplyv na výsledok konania (porov. sp. zn. 3Cdo/204/2013, 5Cdo/209/2009, 5Cdo/185/2009, 3Cdo/57/2011 ako aj IV. ÚS 41/2014). Aplikujúc uvedené na konkrétnu vec potom žalovanému nebolo postupom súdov odopreté, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva, pretože namietané procesné nedostatky (bez ohľadu na to, či boli oprávnené alebo nie, pozn.) boli materiálne v hre už v rámci podaného odvolania (riadneho opravného prostriedku) a odvolací súd im venoval primeranú pozornosť. Navyše aj podľa názoru najvyššieho súdu žalovaným namietané procesné postupy prvoinštančného súdu nedosahovali intenzitu procesných porušení majúcich následok, že žalovaný si kvôli nim nemohol uplatniť svoj vplyv na výsledok konania. Inak povedané ani neskorší postup v odstraňovaní vady žaloby a nekonzistentný postup prvoinštančného súdu spočívajúci v nesprávnom označovaní žalovaného aj po odstránení tejto vady žalobcami, boli v rámci odvolacieho konania vyhodnotené ako nemajúce vplyv na porušenie práva žalovaného na spravodlivý proces.

31. Žalovaný zdôrazňoval, že uvedeným postupom mu bolo znemožnené vyjadriť sa k žalobe a k ďalším vyjadreniam žalobcov, čím vznikla na jeho strane ujma spočívajúca v tom, že nemal možnosť sa s konaním riadne oboznámiť, brániť svoje práva a vykonať úkony, ktoré mu prináležia podľa všeobecne záväzných právnych predpisov.

31.1. Odvolací súd konštatoval, že žalovanému Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky nebola spôsobená žiadna ujma z dôvodu, že poverený pracovník ministrom vnútra bol vždy oprávnený konať či za Slovenskú republiku v zastúpení Ministerstva vnútra SR alebo priamo za Ministerstvo vnútra SR, súd prvej inštancie všetky podania ministerstva vnútra akceptoval a s argumentáciou v nich obsiahnutých sa v rozhodnutí vysporiadal. Zástupca žalovaného sa dvakrát zúčastnil pojednávania pred súdom prvej inštancie, mal možnosť vyjadriť sa k celej prejednávanej veci, prednášať svoje stanoviská, návrhy na dokazovanie a vyjadriť sa k vykonaným dôkazom. Odvolací súd konštatoval, že súd prvej inštancie neporušil právo žalovaného na rovnosť zbraní a právo žalovaného na spravodlivý proces porušené nebolo (bod 11. a 11.1. odôvodnenia odvolacieho súdu).

31.2. Z obsahu spisu dovolací súd zistil, že žaloba spolu s prílohami, doplnenie žaloby, poučenie o procesných právach s uznesením a výzvou na vyjadrenie, boli doručené Ministerstvu vnútra SR, Pribinova 2, Bratislava 13. decembra 2018 (doručenka na č.l. 243 rub). Ministerstvo vnútra SR 18. decembra 2018 prvoinštančného súdu oznamuje, že žalovaný žiada o predĺženie lehoty na vyjadrenie k žalobe. Po vyriešení vecnej príslušnosti, opätovne prvoinštančný súd vyzval Ministerstvo vnútra SR na vyjadrenie k žalobe, na ktorú reagoval žiadosťou o predĺženie lehoty na vyjadrenie. Ministerstvo vnútra SR sa k žalobe vyjadrilo 12. septembra 2019.

31.3. Vychádzajúc z uvedeného možno konštatovať, že obsah spisu je v rozpore s tvrdením žalovaného, že mu nebola doručená žaloba. Pokiaľ žalovaný touto námietkou sledoval nesúlad medzi označením žalovaného v uzneseniach súdu o výzve na vyjadrenie ako Slovenská republika konajúca prostredníctvom Ministerstva vnútra SR a dokladmi o ich doručení, na ktorých bol uvedený subjekt Ministerstvo vnútra SR, pričom k žalobe sa vyjadril kompetentný zamestnanec, ktorý bol oprávnený konať či za Slovenskú republiku v zastúpení Ministerstva vnútra SR alebo priamo za Ministerstvo vnútra SR (ako správne dôvodil odvolací súd) k ujme na právach žalovaného nedošlo. Žalovanému bola žaloba riadne doručená, oboznámil sa s jej obsahom a vyjadril sa k nej, k porušeniu rovnosti zbraní strán postupom konajúcich súdov nedošlo. Zároveň obsah spisu nenasvedčuje opodstatnenosti tvrdenia žalovaného, že sa nemohol vyjadriť k ďalším vyjadreniam žalobcov. Ako už posúdil odvolací súd, z obsahu spisu ako celku vyplýva, že procesné strany mali vytvorenú rovnakú možnosť vyjadriť sa k veci, k priebehu konania a k vyjadreniam protistrany. Napokon dovolací súd vyhodnotil, že žalovaný nekonkretizuje v akej procesnej situácii mu bolo znemožnené vyjadriť sa k vyjadreniam žalobcov, neuvádza ani dotknuté právne predpisy súvisiace s porušením jeho práv. Argumentácia žalovaného v dovolaní nebola spôsobilá spochybníť správnosť postupu súdov nižších inštancií, ktoré nenarušili procesnú rovnosť strán sporu ani tým, že by niektorú zo strán procesne preferovali.

32. Dovolací súd zároveň konštatuje, že rozsudok odvolacieho súdu v spojení s rozsudkom súdu prvej inštancie spĺňajú vyššie uvedené kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 393 ods. 2 CSP resp. § 220 ods. 2 CSP, preto ich nemožno považovať za nepreskúmateľné, neodôvodnené či zjavne arbitrárne (svojvoľné). Odôvodnenia rozsudkov zodpovedajú základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia. Súslednosti jednotlivých častí odôvodnení a ich obsahové (materiálne) náplne zakladajú súhrnne ich zrozumiteľnosť aj všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Z odôvodnení rozsudkov vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť, odvolací súd aj súd prvej inštancie ich náležitým spôsobom v celom súhrne posúdili a náležite vyhodnotili. Argumentácia súdov je koherentná a ich rozhodnutia konzistentné, logické a presvedčivé, zvolené premisy aj závery, ku ktorým na ich základe súdy dospeli sú prijateľné pre právnickú aj laickú verejnosť.

33. Na základe vyššie uvedeného možno uzavrieť, že odvolací súd v konaní nepostupoval spôsobom, ktorý by bol v rozpore s kogentnými procesnými ustanoveniami, a ktorým by došlo k porušeniu práva žalovaného na spravodlivý proces. Dovolací súd konštatuje, že žalovaný nedôvodne namietal existenciu vady v zmysle § 420 písm. f) CSP.

Dovolanie žalovaného podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP

34. Z dovolania (bod 4.2 a 4.3.) vyplýva vyvodzovanie prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, v rámci ktorého žalovaný koncipoval dve právne otázky: (i) „ Musí byť žalovaný subjekt

správne pasívne vecne legitimovaný od počiatku konania?“ (ii) „Je potrebné pod pojmom „charakter činnosti útvaru“ v širšom zmysle chápať aj výkon služobných činností, ktoré policajt vykonáva v rámci útvaru jeho služobného zaradenia?“. Nevyhnutnou podmienkou prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP je, že sa týka právnej otázky, na riešení ktorej založil odvolací súd svoje rozhodnutie. Toto ustanovenie dopadá len na takú právnu otázku, ktorú: a/ odvolací súd riešil [neponechal ju nepovšimnutou a pri svojich právnych úvahách nedotknutou, ale ju riadne nastolil, vysvetlil jej podstatu, vyjadril vo vzťahu k nej svoje právne úvahy (prípadne možnosti odlišných prístupov k jej riešeniu) a vysvetlil jej riešenie a tiež dôvody, so zreteľom na ktoré zvolil práve riešenie, na ktorom založil svoje rozhodnutie], a b/ (zároveň) dovolací súd ešte neriešil. Otázka, ktorou sa strany sporu, prípadne aj súd v konaní síce zaoberali, na vyriešení ktorej ale nie je v konečnom dôsledku založené dovolaním napadnuté rozhodnutie, nie je relevantná v zmysle tohto ustanovenia (3Cdo/214/2018).

35. K prvej položenej dovolacej otázke najvyšší súd uvádza, že ide o všeobecnú otázku, ktorá nereflektuje okolnosti danej veci. Z uvedeného dôvodu dovolací súd všeobecne konštatuje, že záver nedostatku o vecnej legitimácii strany sporu súd vydáva až po vykonanom dokazovaní a je základom pre zamietnutie žaloby pri nedostatku aktívnej legitimácie, či pasívnej legitimácie, alebo základom pre vyhovie žalobe, ak je vecná legitimácia strán sporu daná. Na to, aby sa niekto stal stranou sporu, netreba, aby bol účastníkom hmotnoprávneho vzťahu, o ktorý v konaní ide; stačí, ak podá žalobu (v takom prípade sa stáva žalobcom), alebo aby bola proti nemu podaná žaloba (v takom prípade sa stáva žalovaným). Vecná legitimácia však vyplýva z hmotného práva a má ju ten, kto je podľa hmotného práva nositeľom uplatneného práva alebo povinnosti. Aktívnu vecnou legitimáciou sa rozumie také hmotnoprávne postavenie, z ktorého vyplýva žalobcovi ním uplatňované právo (nárok), respektíve mu vyplýva procesné právo si tento hmotnoprávny nárok uplatňovať a je predpokladom úspešnosti podanej žaloby. Pasívnu legitimáciou sa rozumie hmotnoprávne postavenie, z ktorého žalovanému vyplýva určitá povinnosť a je predpokladom toho, že bude súdom na plnenie povinnosti zviazaný. Preskúvanie vecnej legitimácie, či už aktívnej existencie tvrdeného práva na strane žalobcu, alebo pasívnej existencie tvrdenej povinnosti na strane žalovaného, je tak imanentnou súčasťou každého súdneho konania (porovnaj rozsudok najvyššieho súdu z 29. júna 2010 sp. zn. 2Cdo/205/2009). Otázku, či žalobca bol v spore aktívne legitimovaný a či ním označený žalovaný bol v spore naozaj pasívne legitimovaný, rieši súd až v samom závere konania, a to aj bez návrhu a aj v prípade, že ju žiadna zo sporových strán nenamieta. Je však dôležité dôsledne rozlišovať medzi aktívnu procesnou legitimáciou a aktívnu vecnou legitimáciou. Oprávnenie podať návrh na začatie konania (žalobu) možno označiť ako procesnú legitimáciu, lebo sa opiera výlučne o procesné predpisy. V týchto prípadoch neprichádza vôbec do úvahy posudzovať, či navrhovateľ (žalobca) je aj aktívne vecne legitimovaný. Aktívnu vecnou legitimáciou totiž označujeme stav, keď strana konania je subjektom práva, ktoré je predmetom konania. Práve preto strana konania, ktorá bola aktívne procesne legitimovaná návrh podať, bude v konaní úspešná iba vtedy, ak sa preukáže, že je aj aktívne vecne legitimovaná, teda že je nositeľkou toho hmotného práva, ktorého sa v konaní domáha (porovnaj uznesenie ústavného súdu č.k. II. ÚS 39/2019-24 z 31. januára 2019).

35.1. K nastolenej otázke právneho posúdenia pasívnej vecnej legitimácie žalovaného v spore dovolací súd uvádza, že odvolací súd po zohľadnení postupu súdu prvej inštancie pri odstraňovaní označenia žalovaného konštatoval správny procesný postup, nižšie súdy žalovaného považovali za pasívne vecne legitimovaného od začiatku konania, pretože ak by zistili takýto nedostatok, viedlo by to k nutnosti zamietnuť žalobu bez ďalšieho. Takýmto záverom však neboli zdôvodnené rozhodnutia nižších súdov, preto možno konštatovať, že na otázke právneho posúdenia pasívnej vecnej legitimácie nebolo založené napadnuté rozhodnutie. Zároveň je v tomto smere uplatniteľná aj argumentácia o nedôslednom rozlišovaní medzi pasívnu vecnou legitimáciou a nedostatkom v označení žalovaného zo strany dovolateľa.

36. V poradí druhú právnu otázku „Je potrebné pod pojmom „charakter činnosti útvaru“ v širšom zmysle chápať aj výkon služobných činností, ktoré policajt vykonáva v rámci útvaru jeho služobného zaradenia?“ nebolo možné považovať za relevantnú pre prípustnosť dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP, ktorých vecnému prejednávaniu bránilo nesplnenie podmienky prípustnosti dovolania z dôvodu, že táto otázka položená dovolaním, nebola otázkou, potrebu riešenia ktorej by žalovaný v konaní

kvalifikovaným (jednoznačným) spôsobom prezentoval, a nižšie súdy by výslovne na jej riešení založili rozhodnutia, čo vyplýva nielen z dôvodov rozhodnutí nižších súdov (pozri body 1. a 2.) ale aj z odvolania žalovaného. V odvolaní žalovaný argumentoval potrebou rozlíšenia legitímácie štátu a Ministerstva vnútra SR, vymedzením okruhu účastníkov súdneho konania, odňatím práva konať pred súdom nesprávnym procesným postupom, nesprávnym právnym posúdením spočívajúcim v nezodpovedaní konania žalovaného z dôvodov uvedených v § 2 ods. 1 antidiskriminačného zákona, neunesenie dôkazného bremena žalobcami a absencia porovnania s inou osobou, ktorá by bola v porovnateľnej situácii. Porovnávajúc odvoláciu a dovoláciu argumentáciu žalovaného musí dovolací súd konštatovať, že dovolateľom namietané nesprávne právne posúdenie prvoinštančného a odvolacieho súdu s vlastnou argumentáciou (pozri bod 4.2. a 4.3.) žalovaný predostrel až v dovolaní, keďže jeho namietania z odvolania (predchádzajúce veta ako aj samotné odvolanie) z kvantitatívneho a kvalitatívneho hľadiska nezodpovedajú tým z dovolania, čím znemožnil odvolaciemu súdu sa k nim relevantne postaviť. V tejto súvislosti dovolací odkazuje na body 18. až 21. odôvodnenia.

37. Najvyšší súd odmietne dovolanie, ak a/ bolo podané oneskorene, b/ bolo podané neoprávnenou osobou, c/ smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, d/ nemá náležitosti podľa § 428, e/ neboli splnené podmienky podľa § 429 alebo f/ nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až 435 CSP.

38. Najvyšší súd uzatvára, že dovolanie žalobcov a žalovaného podané z dôvodu zmätočnej vady nie sú prípustné (§ 447 písm. c) CSP), dovolanie žalovaného podané v bode 4.2. a 4.3. pre nesprávne právne posúdenie nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi (§ 447 písm. f) CSP).

39. Najvyšší súd nezistil splnenie podmienok pre odklad vykonateľnosti (dovolaním) napadnutého rozhodnutia v zmysle ustanovenia § 444 ods. 1 CSP navrhovaným žalovaným a v súlade s ustálenou praxou dovolacieho súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie (pozri napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/144/2019, 7Cdo/129/2020 alebo 2Cdo/91/2021).

40. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

41. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.